

BÖLÜM 14

SERAMİK ve TERAPİ

Emine CANYILMAZ¹

“Modern sanatı anlamak zor değildir. Eğer duvara asılıysa bir resimdir, eğer çevresinde dolaşabiliyorsanız bir heykeldir.”

Tom Stoppard

GİRİŞ

Sanat insanın varoluşundan günümüze kadar gelen ve neredeyse insanlıkla yaşıt bir kavramdır. İnsan yıllarca, sanatla birlikte gelişerek sanatı ihtiyaçlarını dile getirme ve kendini ifade etme aracı olarak kullanmıştır. Arapça bir kelime olan sanat en genel anlamıyla yaratıcılığın veya hayal gücünün ifadesi, bir duygu veya düşüncenin en güzel ve en estetik haliyle görsel ve işitsel bir maddede vücut bulmuş halidir.

Sanat kelimesi ile; güzel sanatlar, süslemecilik, resim, hattatlık, müzik, dans, mimarlık, heykeltçilik, nakkaşlık, dekor, atölye, üslup, seramik ve daha birçok kavram düşünce-mizde canlanır. Geçmiş çağlardan günümüze kadar süregelen süreçte bu kavramlar ile hasta ve hastalık gibi olgular sıkça işlenmiştir. Hollandalı ressam Pieter Brueghel tarafından 1568’de tuval üzerine tempera ile çizilen “Körün Kıssası” tablosu ile aynı ressamın 1585 tarihli çoğu iyileştirilemez olan 113 farklı göz hastalığını betimlendiği tablolar, Rembrandt’ın 1632 yılında, yağlı boya ile tuval üzerinde çizmiş olduğu “Dr. Nicolaes Tulp’un Anatomi Dersi” tablosu, Moliere’in ‘Hastalık Hastası’ komedi-bale türünde olan oyunu ve Türk yazarlarından Peyami Sefa’nın “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” ilk akla gelen örnekler arasında yer almaktadır (1-3).

Antik çağlardan günümüze dek sanatın tıp bilimine katkılar sağladığı bilinmektedir. Ruh hastalarının Bergama’daki Asklepion Terapia’sında flüt ve lir ile, Selçuklu döneminde ise şifahanelerde su sesi eşliğinde uygulanan saz ve ney ile tedavi edilmesi örnek uygulamalar arasında yer almaktadır (4). Günümüzde resim, müzik ve dans psikoterapi ile yapılan tedavi yöntemleri başlı başına bir uzmanlık kolu olup birçok hastanın tedavisinde kullanılmaktadır. Tıpta kullanılan birçok medikal alet ve protezler, anatomik ve cerrahi teknikler, resim ve fotoğraflar birer sanat ürünüdür. El sanatları gibi uğraşlar

¹ Doç.Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi, dremocan@yahoo.com

genel sağlık ve beden-zihin-ruh sağlığı üzerinde daha faydalı bulunmuştur (31). Olumsuz ruh haline sahip 102 hastadan oluşan bir başka randomize çalışmada KST olumsuz ruh hali durumlarını azalttığı gösterilmiştir (32). Sosyoekonomik düzeyi düşük 16 genç üzerinde yapılan bir başka çalışmada kil terapisi ile ego dayanıklılık test edilmiş ve sonuçta kil temelli grup sanatı terapisinin, değişen ve çatışan bir ortamda zihinsel ve duygusal adaptasyona yardımcı olduğu ve ergenlerin ego dayanıklılığı üzerinde olumlu etkiler yarattığı gösterilmiştir (33). 24 hastadan oluşan bir başka çalışmada 12 hastaya KST uygulanırken 12 hastaya uygulanmamış ve bu hastalardaki depresyon ve anksiyete, Beck Depresyon ve anksiyete testiyle değerlendirilmiştir. KST çalışma grubunda hafif depresyon puanı kontrol grubunda ise orta düzeyde depresyon puanı elde edilmiştir. Ancak anksiyete üzerine anlamlı bir fark gösterilememiştir (34).

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski geçmişi olan seramik ilk yıllardan itibaren iletişim araçlarından biri olarak kullanılmıştır. Ana malzemesi kil olan seramik ile kişilerin sözel olmayan bir teknikle kendilerini ifade etmeleri mümkün olmaktadır. Böylece kilin rahatlatıcı özelliği yaratıcılıkla birleşerek biçimleri keşfetmeye yönelik terapiler yapılmaktadır. Kille yapılan çalışmalar fiziksel ve mental gelişmeyi yansıttığı gibi modelleme ve ürünün gözlemlenmesi yoluyla da zihinsel süreçleri yansıtmaktadır. Bu durum da farklı bilinç düzeylerindeki duyguların, hatıraların ve fantezilerin entegrasyonuna imkan vermektedir. Kişilere yeni bir nesne üretmenin verdiği olağanüstü duyguyu yaşattığı gibi onları gündelik yaşamın akışından uzaklaştırarak rahatlama sağlamaktadır. Sonuç olarak seramik, bilinçaltının ortaya çıkarılmasında, bir sembolün kişisel anlamını göstermede ve özellikle travmatik sorunların tedavisinde, erken dönem belirtilerine de işaret

etmektedir. Terapötik süreçte, seramik, kişiye; kendi, öteki ve kendi ile öteki arasındaki ilişkilerin sözel olmayan ifadelerine erişimi mümkün kılarak büyük yararlar sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

1. Hagen RM, Hagen R. (2003). Meisterwerke im Detail. Band 2. Köln: Taschen Verlag.
2. William S. Heckscher. (1958). Rembrandt's Anatomy of Dr. Nicolaas Tulp – An Iconological Study (angol nyelven). New York: New York University Press.
3. Davis NZ. (2000). The Gift in Sixteenth-century France, University of Wisconsin Press.
4. Kemaloglu M. (2014). XI.-XIII. Yüzyıl Türkiye Selçuklu Devletinde Dârüşşifalar Hikmet Yurdu, Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 7 (13), 289-301.
5. Öz Çelikbaş E. (2019) Dışa vurumcu sanat terapisi. Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(1): 20-375.
6. Akar M. (2015). Tıp eğitiminde görsel sanatın etkisi, Sosyoloji Dergisi, 3 : (30), 355-380.
7. Sevim S, Yıldırım Ö. (2014). Çağdaş Türk seramik sanatında resimsel anlatım. Sanat&Tasarım Dergisi 62-73.
8. Özturanlı, G. (2005). Çağdaş Seramik Sanatında Geleneksel İzler. III. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, Eskişehir.
9. Tokman LY. (2005). Mekan Psikolojisinde Renk, Doku, Seramik ve İnsan. III. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, Eskişehir.
10. Kura H. (2005). Ses Müzik ve Seramik. III. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri, Eskişehir.
11. Seramik: Geleceğin Malzemesi, <http://www.focusdergisi.com.tr/teknoloji/00459/> [Erişim Tarihi: 21 Nisan 2007].
12. Uludağ, K., Seramik Sanatının Kimlik Sorunu <http://www.kemaluludag.com/kimlik-sorunu.asp> [Erişim Tarihi: 22.05.2013].
13. Akın İ, Göller G. (2012). Vücutta Kullanılan Seramikler. TSE Standart Ekonomik ve Teknik Dergi, 51:598.
14. Aydın B. (2012). Tıbbi Sanat Terapisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4(1):69-83
15. Peterson S, Peterson J. (2009). Seramik Yapıyoz. Kara kalem Kitap Evi yayınları, İzmir.
16. Anderson FE (1995). Catharsis and empowerment through group claywork with incest survivors. The Arts in Psychotherapy, 22(5), 413-427.
17. Jorstad J. (1965). Clay forming in psychotherapy: A possible remedy to communication and insight. Acta Psychiatrica Scandinavica, 41(4), 491-526.
18. Keyes, MF (1984). The family clay sculpture in rededication therapy. Transactional Analysis Journal, 14(1), 68-71.
19. Sholt M, Gavron T. (2012). Therapeutic Qualities of Clay-work in Art Therapy and Psychotherapy: A Review Art Therapy. Journal of

- the American Art Therapy Association, 23(2), 66-72.
20. Woltmann, A. G. (1993). Mud and clay. In C. S. Schaefer & D. M. Cangelosi (Eds.). *Play therapy techniques*. (141-157).
 21. Golomb, C. (1973). Children's representation of the human figure: The effects of models, media, and instructions. *Genetic Psychology Monographs*, 87, 197-252.
 22. Golomb, C., & McCormick, M. (1995). Sculpture: The development of three dimensional representation in clay. *Visual Arts Research*, 21(1), 35-50.
 23. Frank LK. (1957). Tactile communication. *Genetic Psychology Monographs*, 56, 209-255.
 24. Montagu A. (1971). *Touching: The human significance of the skin*. Oxford, England: Columbia University Press.
 25. Pietromonaco PR., Barrett LF (2000). The internal working model concept: What do we really know about the self in relation to others? *Review of General Psychology*, 4(2), 155-175.
 26. Heimlich EP, & Mark AJ (1990). *Paraverbal communication with children: Not through words alone*. New York: Plenum Press.
 27. Knafo D. (2002). Revisiting Ernst Kris's concept of regression in the service of the ego in art. *Psychoanalytic Psychology*, 19(1), 24-49.
 28. Kramer, E. (1971). *Art as therapy with children*. New York: Schocken.
 29. Schlossberg IA. (1983). The ego organizing qualities of various media in acute psychiatric population. *Pratt Institute Creative Arts Therapy Review*, 4, 22- 28.
 30. Ogden TH. (1989). *The primitive edge of experience*. Northvale, NJ: Jason Aronson.
 31. Joshua KM Nana, Rainbow TH Ho. (2017). Effects of clay art therapy on adults outpatients with major depressive disorder: A randomized controlled trial. *Journal of Affective Disorders* 217, 237-245
 32. Elizabeth R. Kimport, Philadelphia PA, Steven J. Robbins, Glenside PA. (2012). Efficacy of Creative Clay Work for Reducing Negative Mood: A Randomized Controlled Trial. *Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association*, 29(2), 74-79
 33. Jang H, Choi S. (2012). Increasing ego-resilience using clay with low SES (Social Economic Status)
 34. adolescents in group art therapy. *The Arts in Psychotherapy* 39; 245- 250.
 35. Morais AH, Dalécio MAN, Vizmann S, et al.(2014). Effect on scores of depression and anxiety in psychiatric patients after clay work in a day hospital. *The Arts in Psychotherapy* 41, 205-210.